

עברית: הבנה, הבעה ולשון

הוראות לנבחן

שימו לב: בבחינה במועד זה יש הנחיות מיוחדות. יש לענות על השאלות על פי הנחיות אלה. (במסגרת)

א. משך הבחינה: שלוש שעות וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני חלקים.

חלק ראשון – הבנה והבעה – 44 נקודות

חלק שני – לשון – 56 נקודות

פרק א: שם המספר ואותיות השימוש

פרק ב: תחביר / פרק ג: מערכת הצורות – יש לבחור באחד הפרקים

סך הכול – 100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: דף עזר (נספח 2).

ד. הוראה מיוחדת: יש לענות על השאלות בגוף שאלון זה לפי ההוראות.

שימו לב: בסוף הבחינה מצורפים דפי טיוטה. אין להוסיף דפים אחרים למחברת הבחינה.

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

נספחים: נספח 1 – מאמרים; נספח 2 – דף עזר.

הנחיות מיוחדות למועד זה: (בראש החלק השני, במסגרת) בחלק זה שלושה פרקים. ענו על ארבע שאלות סך

הכול, כמפורט להלן (לכל שאלה – 14 נקודות). תוכלו לענות על ארבע השאלות מתוך שאלות 6–11 (פרק א – שם

המספר ופרק ב – תחביר) או מתוך שאלות 6, 12–16 (פרק א – שם המספר ופרק ג – מערכת הצורות). שימו לב:

בכל שאלה שתבחרו, ענו על כל הסעיפים.

בהצלחה!

תשובות סופיות

חלק ראשון – הבנה והבעה

שאלה 1

א. תגובה 1: הצ'אטבוט.

תגובה 2: יועצת בית הספר.

ב. תשובה אפשרית א – תגובה 1 (הצ'אטבוט):

נימוק: התגובה מביעה אמפתיה, מעודדת ומעניקה תחושה של הכלה וביטחון, ואינה נותנת עצות. לפי פסקה ד, אלה האסטרטגיות שבהן השתמשה בעיקר הבינה המלאכותית.

דוגמה: "נשמע שאת עוברת תקופה מלחיצה מאוד, וזה טבעי להרגיש תסכול ואכזבה כשיש כל כך הרבה דרישות." (או: "הקושי שלך להספיק הכול לא אומר עלייך משהו רע." / "את לא לבד בתחושה הזאת.")

תשובה אפשרית ב – תגובה 2 (יועצת בית הספר):

נימוק: בתגובה יש עצה מעשית, והיא מעודדת את הנערה לחקור את עצמה ולנתח את דפוסי ההתנהגות שלה. לפי פסקה ד, כך נוטים להגיב מטפלים אנושיים.

דוגמה: "כדאי לבנות סדר עדיפויות ברור שיבהיר לך את מידת החשיבות של כל משימה." (או: "מעניין אותי לדעת איך את מארגנת את הזמן שלך בתקופות כאלה, ואם קיבלת על עצמך יותר מדי משימות." / "זה גם יאפשר לך לבחון אם את מלחיצה את עצמך לשווא.")

שאלה 2

(1) האמפתיה שמעניקה הבינה המלאכותית למטופלים היא מדומה ואינה אמיתית.

שאלה 3

א. "התגובות של הבינה המלאכותית עקביות, רגועות, מחזקות, ובעיקר אינן מעוררות מחלוקת."

או: "הבינה המלאכותית לומדת כל הזמן את מה שאנחנו רוצים לשמוע ממנה."

או: "הבינה המלאכותית אינה מאתגרת עמדות, אלא משקפת אותן בצורה חכמה ומעודנת."

ב. סגנון כתיבה מרצה פוגע בהתפתחות הנפשית של בני הנוער, בחוסן הרגשי שלהם ובכושר קבלת ההחלטות,

וגם ביכולת לפתח אמפתיה. כאשר הבינה המלאכותית רק אומרת להם את מה שהם רוצים לשמוע, הם אינם

מתרגלים הקשבה למשוב לא נוח, התמודדות עם אכזבות והבנה שאנשים שונים רואים את אותו המצב

אחרת. כך הם לא ילמדו לשאת מורכבות, אי-ודאות וביקורת, ויתרגלו לצפות שהעולם תמיד יתאים את עצמו אליהם.

שאלה 4

א. (3) מדוע כדאי לנו בכלל לטרוח לפתח מערכות יחסים חדשות? (מאמר 2, פסקה ח)

ב. שאלה (3) היא שאלה רטורית: הכותבת אינה מצפה לתשובה ואינה עונה עליה, אלא משתמשת בה כדי להביע את עמדתה – שמי שיש לו צ'אטבוט ש"מבין אותו טוב כל כך" עלול לוותר על קשרים אנושיים חדשים. לעומת זאת שאר השאלות הן שאלות "אמיתיות": הכותבות משיבות עליהן במאמר, ובכך הן מציגות את הנושא ומספקות לקוראים מידע.

שאלה 5 – סקירה לדוגמה

בינה מלאכותית ככלי לתמיכה נפשית: סיבות ובעיות

בשנים האחרונות פונים אנשים רבים לצ'אטבוטים מבוססי בינה מלאכותית כדי לקבל תמיכה רגשית (פרנקנברג, 2025). לשימוש זה כמה סיבות, אך הוא מעורר גם לא מעט בעיות.

הסיבה הבולטת היא הזמינות: הצ'אטבוט נגיש בכל שעה ובכל מקום, וחוסך את החיפוש המייגע אחר מטפל מתאים. נוסף על כך עלותו נמוכה בהרבה מזו של טיפול פסיכולוגי, ולעיתים השימוש בו אף אינו כרוך בתשלום (פרלמן, 2025; פרנקנברג, 2025). סיבה אחרת היא ההתאמה האישית: הכלים מתבססים על מאגרי נתונים גדולים, ולכן הם יכולים לאבחן במדויק את מצבו של הפונה, והם מגיבים בסגנון תומך ואמפתי המותאם לכל אדם (פרלמן, 2025; פרנקנברג, 2025).

עם זאת, לשימוש בכלים אלה יש מחיר. ראשית, המשתמשים מוותרים על פרטיותם, והמידע הרגיש שהם מוסרים עלול להישמר, לשמש לצרכים אחרים ואף להשפיע על החלטותיהם. שנית, האמפתיה של המכונה אינה אמיתית אלא חיקוי בלבד (פרלמן, 2025; פרנקנברג, 2025). זאת ועוד, הזמינות התמידית עלולה ליצור תלות רגשית, להחליש את הצורך בקשרים אנושיים ולפגוע ביכולת להתמודד עם רגשות באופן עצמאי (פרנקנברג, 2025). נמצא אפוא שהיתרונות המעשיים של הבינה המלאכותית בתחום הנפשי מלווים בסיכונים ממשיים, ולכן לדברי אנשי מקצוע שילובה בטיפול מחייב זהירות (פרלמן, 2025).

ביבליוגרפיה

פרלמן, ג' (16 במרץ 2025). בטיפול עם בינה מלאכותית? אתר מכון דוידסון לחינוך מדעי. אוחר

מ־davidson.org.

פרנקנברג, ע' (18 במאי 2025). השותפה הסמויה: כך הבינה המלאכותית חודרת למערכות היחסים שלנו. הארץ.

אוחר מ־haaretz.co.il.

חלק שני – לשון

שאלה 6

- א. • בשנת אלפיים עשרים ושתים (האפשרות הראשונה); בשמונה באוגוסט
• במאה העשרים ואחת
• יותר מחמשת אלפים ארבעים וארבע תגובות
• שלשת החששות
• פי שניים
• מאמר מספר אחת
- ב. (1) חמישה עשר אחוז (או: חמישה עשר אחוזים) מן המשתתפים בחרו בצירוף "בינה מלאכותית" למילת השנה.
(2) שבעה אחוזים מן המשתתפים בחרו במילה "נרמול" למילת השנה.

שאלה 7

- א. I. משפט איחוי (מאוחד / מחובר): [כלי הבינה המלאכותית עשויים להפחית סימני דיכאון וחרדה], איבר א
[עם זאת על פי התפיסה המקובלת, שימוש קבוע בכלים אלה אינו חלופה לטיפול אנושי]. איבר ב
II. משפט מורכב: [כאשר צעירים משתמשים בצ'אטים מבוססי בינה מלאכותית], פסוקית תיאור זמן הם
כותבים בדרך כלל פניות אישיות [הנוגעות לקבלת החלטות]. פסוקית לוואי
III. משפט פשוט.

ב.

	חלק הדיבור	התפקיד התחבירי
קבוע (משפט I)	שם תואר	לוואי
נוגעות (משפט II)	פועל (בינוני)	נושא + נשוא (ה' הזיקה – נושא, נוגעות – נשוא בפסוקית הלוואי)
חוקרים (משפט III)	שם עצם	נושא

שאלה 8

- א. I. המובילים הפכו את השולחן לצורך פירוקו.
 II. הצ'אטבוט נהפך לחברי הטוב ביותר.
 III. בימינו הבינה המלאכותית הופכת את הקערה על פיה בתחום חיפוש המידע.
- ב. משפט 1: צריך / חשוב / כדאי (גם: רצוי).
 משפט 2: קיימים.
- ג. "אין" – נשוא.
 "אינה" – אוגד.
- ד. (1) פועל.
 (2) שם עצם.
- ה. הבינה המלאכותית יכולה להפנות את המשתמש לאיש מקצוע אם היא מזהה אצלו מצוקה נפשית.
 (אפשר גם: "...במקרה שהיא מזהה אצלו מצוקה נפשית" / "...כאשר היא מזהה אצלו מצוקה נפשית").

שאלה 9

- א. (1) [משום שהוא פוטר אותו מן התהליך המורכב והמתיש של חיפוש מטפל, ...] – פסוקית תיאור סיבה.
 [שכולל מפגשים ראשוניים מרובים ובדיקות התאמה] – פסוקית לוואי.
 (2)

מושא כולל	לוואי כולל
זמן ומאמץ	בצ'אטבוטים ובכלים טכנולוגיים אחרים
מפגשים ראשוניים (מרובים) ובדיקות התאמה	המורכב והמתיש

- ב. (1) בשל זמינותה – תיאור (סיבה); אנשים – נושא; רבים – לוואי; משתמשים – נשוא; יום-יום – תיאור (זמן);
 בבינה – מושא; המלאכותית – לוואי.
 (2) הבינה המלאכותית זמינה (למשתמשים), לכן אנשים רבים משתמשים בה יום-יום.
 (אפשר גם: "יש לבינה המלאכותית זמינות, ולכן / ועל כן אנשים רבים משתמשים בה יום-יום.")

שאלה 10

התמורה	המילה או המילים שהתמורה ממירה	התפקיד התחבירי של המילה או המילים שהתמורה ממירה
א.	הזדהות עמוקה עם רגשותיו של האחר	האמפתיה
	אמפתיה קוגניטיבית, אמפתיה רגשית ואמפתיה מוטיבציונית	סוגים
		נושא

- ב. (1) I. החוקרים בדקו [מי קיבל דירוג גבוה יותר במדדי האמפתיה וההקשבה]. – פסוקית מושא.
 II. [מי שמשתמש בבינה המלאכותית לקבלת תמיכה רגשית], מוותר על פרטיותו. – פסוקית נושא.
 (2) נושא.

- ג. כלי הבינה המלאכותית מסייעים לנו בהפחתה של תחושת הבדידות וגם בהענקת תחושת ביטחון.
 (אפשר גם: "...בהפחתה של תחושת הבדידות, ונוסף על כך / ואף / וכן בהענקת תחושת ביטחון.")

שאלה 11

- א. (1) לטענת הפסיכולוגים; למרבה הצער.
 (2) ההסגר: לטענת הפסיכולוגים – התרומה: ציון מקור הדברים, וכך הוא מבסס את הטענה ומעניק לה מהימנות.
 או: ההסגר: למרבה הצער – התרומה: הבעת רגש / עמדה של הדובר כלפי הנאמר (צער על כך שהאמפתיה אינה אמיתית).
 (3) טענת הפסיכולוגים היא שהבעת אמפתיה מובילה לתוצאות חיוביות בטיפול נפשי.
- ב. משפט I: נושא.
 משפט II: תיאור (תנאי) – "בלי הבינה המלאכותית".
 משפט III: לוואי – "של הבינה המלאכותית" (לוואי של "התגובות").
- ג. (1) אנשי רפואה קיבלו מידע מצ'אטבוטים.
 (2) הם נתנו המלצות שגויות למטופלים (על פי מידע זה).
 (3) בכתבה תוארו מקרים אלה.

שאלה 12

הפועל	השורש	הבניין
מְכָרוּת	נ-כ-ר	הופעל
נִפְוֶץ	פ-ו-ץ	נפעל
תִּכְנְתוּ	ת-כ-נ-ת	פועל
מִזְדָּהוּת	ז-ה-י	התפעל
יוֹעִילוּ	י-ע-ל	הפעיל
עֲשׂוּיוֹת	ע-ש-י	פעל (קל)

ב. (1) הִבְנִיָּה – השורש: ב-נ-י.

(2) ב-י-ן (ב-ו-ן).

ג. תִּזְקֶק

שאלה 13

א. (1) הִמְצִיא – מ-צ-א; מְתַעֲרָרוּת – ע-ו-ר; לִדְעַת – י-ד-ע; רוֹצִים – ר-צ-י.

(2) לִדְעַת, רוֹצִים.

(3) מִידַע (מיידע).

(4) מְצוּי.

ב. (1) הפועל הפעיל: מְאַבְחָנִים – השורש: א-ב-ח-נ, הבניין: פיעל.

(2) הפועל הסביל: (ה)מְבַסֵּסֶת – השורש: ב-ס-ס, הבניין: פועל.

שאלה 14

א. (1) בּוֹטִים (השנייה – "בוטים שנועדו לתת מענה נפשי").

(2) בְּטוֹיִים – ב-ט-א; בּוֹטִים (הראשונה, "ביטויים בוטים") – ב-ט-י.

ב. (1) נ-ב-ט.

(2) מְקַטֵּל.

(3) אָבִיט (מקובל גם: אֲנָבִיט).

ג. לְהוֹשִׁיט

ד. מְשַׁחֶיֶת – ת' שורשית.

מְרַאֶיֶת – ת' מוספית.

ה. (1) השורש: ג-ל-י; הבניין: פיעל; הזמן / הדרך: ציווי.

(2) הצורך י' יוצר שם תואר (תכונה: "בעל גלים" – ים גלי).

שאלה 15

- א. (1) מְזַהָה – פועל; הַמְשַׁתְּמָשִׁים – שם עצם; מְתַקְּשָׁה – פועל; מְלֵא – שם תואר.
(2) מְזַהָה – פיעל; מְלֵא – פעל (קל).
- ב. הוֹדְעַת אֲזָהָרָה – הפעיל.
שְׁחֹזֹר קִבְּלָה – פיעל.
- ג. • הַתְּעָרוֹת – ע-ר-י; עֲרַעֲרוֹר – ע-ר-ע-ר; הֶעָרָה – ע-ו-ר; עָרוֹי – ע-ר-י.
• עֲרַעֲרוֹר, עָרוֹי (שניהם בבניין פיעל).

שאלה 16

- א. שם עצם: הַשּׁוֹרֵשׁ – מ-ר-ח; הַמְשַׁקֵּל – קְטִילָה.
פועל: הַשּׁוֹרֵשׁ – ר-י-ח (ר-ו-ח); הַבְּנִיין – הַפְּעִיל.
- ב. (1) מִישׁוֹר.
(2) הַלֶּחֶם בְּסִיסִים.
- ג. הַטְּיֹת – יֹת: רִיבּוּי בִּנְקֻבָּה (הַטְּיָה – הַטְּיֹת).
אִיכוּת – יֹת: שם עצם מופשט.
- ד. (1) תְּפִנִּית.
(2) חֲלָלִית – כלי רכב (כלי); עֲבָרִית – שפה; אֲרֻנִּית – הקטנה.
- ה. (1) מְלוּכָה.
(2) קְטוּלָה.

כל הבגרויות בלשון עם פתרונות מלאים: www.guyai.co.il/bagrut/lashon